

Münchenska deklaracija¹

NEZAVISNOST PROFESIONALNOG DOSTOJANSTVA

Preambula

Pravo na informaciju, na slobodu izražavanja i na kritiku jedno je od osnovnih prava svakog ljudskog bića. Iz toga prava javnosti da upoznaje činjenice i mišljenja, proizlazi i cjelina obaveza i prava novinara.

Odgovornost novinara pred javnošću je iznad bilo koje druge odgovornosti, posebno one prema poslodavcu ili vlastima.

Misija informiranja podrazumijeva ipak određene granice koje novinari određuju slobodnom voljom. To je ujedno i sadržaj dijela deklaracije koji se odnosi na dužnosti.

No, te se dužnosti ne mogu u potpunosti poštovati u novinarskoj praksi ako nisu ostvareni i konkretni uvjeti nezavisnosti profesionalnog dostojanstva. To je sadržaj dijela deklaracije koji se odnosi na prava.

Deklaracija o dužnostima

Osnovne su dužnosti novinara u potrazi za informacijama u izvještavanju i komentiranju događaja:

Da poštuje istinu i pravo publike da je sazna bez obzira na to kakve bi mogle biti posljedice za njega osobno;

1. Da brani slobodu informiranja, komentiranja i kritike;
2. Da objavljuje samo informacije čiji mu je izvor poznat, odnosno da ih popratni nužnim ogradama, da ne prikriva informacije od bitnog značenja i da ne mijenja sadržaj tekstova i dokumenata;
3. Da se ne koristi nelojalnim ili nelegitimnim metodama da bi se domogao informacije, fotografija ili dokumenata;
4. Da poštuje privatni život osobe;
5. Da ispravi svaku informaciju koja se pokaže netačnom;
6. Da čuva profesionalnu tajnu i da ne otkriva izvor informacija koje je dobio u povjerenju;
7. Da ne miješa zvanje novinara i reklamera ili propagandista, da ne prihvaća nikakav nalog – bio on izravan ili posredan – od oglašivača;
8. Da odbacuje sve pritiske i da direktive prima samo od za to nadležnih osoba u samoj redakciji.

Svaki novinar dostojan tog imena obvezuje se da će strogo poštovati ova načela. U skladu s pravnim propisima u svakoj zemlji novinar u slučaju spora oko profesionalne časti prihvaća samo sud svojih kolega iz kojeg treba biti isključeno svako miješanje vlade ili drugih vlasti.

¹ (Usvojena na sastanku predstavnika sindikata novinara Šest članica Evropske zajednice u Münchenu, 1971. godine)

Deklaracija prava

Novinari zahtijevaju pravo na slobodan pristup svim izvorima informacija i pravo da slobodno ispituju sve činjenice koje uvjetuju javni život. Proglašavanje neke informacije o javnim ili privatnim poslovima tajnom kako bi ih se u tom spriječilo može biti samo iznimka čiji motivi moraju biti jasno izloženi.

Novinar ima pravo odbiti poslušnost svakom nalogu koji bi bio u suprotnosti s općom linijom koja vrijedi u njegovu preduzeću i sa zadacima opisanim u njegovu radnom ugovoru, kao i svaku poslušnost koja tim ugovorom nije izravno predviđena.

Novinar ne može biti prisiljen da uradi neki profesionalni akt i da izražava mišljenje koje bi bilo u suprotnosti s njegovom savješću i uvjerenjima.

Novinarski sastav mora biti obavezno informiran o svakoj značajnijoj odluci koja bi mogla utjecati na život poduzeća. S njim se treba, u najmanju ruku, konzultirati prije konačne odluke o svakoj mjeri i koja se tiče sastava redakcije (zapošljavanje, otpuštanje, premještaji ili promocije zaposlenih).

U skladu sa svojim položajem i odgovornošću, novinar ima pravo ne samo na ono što mu jamči kolektivni ugovor, nego i na osobni ugovor kojim mu se osigurava materijalna i moralna sigurnost kao i naknada koja odgovara njegovoj društvenoj ulozi i koja mu jamči ekonomsku nezavisnost.